

Allah herkesi Hz. Ebu Bekir seviyesinde yaratmaya kadirken, niçin ebedi cehennemde yanacağını bildiği insanları yarattı?

Üstad Hazretleri bu hususu çok kati bir temsil ile şöylece izah ediyor:

"İKİNCİ İŞARET"

"Sual: Şerr-i mahz olan şeytanların icadı ve ehl-i imana taslitleri ve onların yüzünden çok insanlar küfre girip Cehenneme girmeleri, gayet müthiş ve çirkin görünüyor. Acaba Cemîl-i Alel'ıtlak ve Rahîm-i Mutlak ve Rahmân-ı Bilhakkın rahmet ve cemâli, bu hadsiz çirkinliğin ve dehşetli musibetin husulüne nasıl müsaade ediyor ve nasıl cevaz gösteriyor? Şu meseleyi çoklar sormuşlar ve çokların hatırına geliyor."

"Elcevap: Şeytanın vücudunda cüz'î şerhlerle beraber birçok makasid-i hayriye-i külliye ve kemâlât-ı insaniye vardır. Evet, bir çekirdekten koca bir ağaca kadar ne kadar mertebeler var; mahiyet-i insaniyedeki istidatta dahi ondan daha ziyade merâtip var. Belki zerreden şemse kadar dereceleri var. Bu istidâdâtın inkişâfâtı, elbette bir hareket ister, bir muamele iktiza eder. Ve o muameledeki terakki zembereğinin hareketi, mücadele ile olur. O mücadele ise, şeytanların ve muzır şeylerin vücuduyla olur. Yoksa, melâikeler gibi, insanların da makamı sabit kalırdı. O halde insan nev'inde binler envâ hükmünde sınıflar bulunmayacak... Bir şerr-i cüz'î gelmemek için bin hayrı terk etmek, hikmet ve adaletle münafidir."

"Çendan, şeytan yüzünden ekser insanlar dalâlete giderler. Fakat ehemmiyet ve kıymet, ekseriyetle keyfiyete bakar; kemiyete az bakar veya bakmaz. Nasıl ki, bin ve on çekirdeği bulunan bir zat, o çekirdekleri toprak altında bir muamele-i kimyeviyeye mazhar etse, ondan on tanesi ağaç olmuş, bini bozulmuş. O on ağaç olmuş çekirdeklerin o adama verdiği menfaat, elbette, bin bozulmuş çekirdeğin verdiği zararı hiçe indirir. Öyle de, nefis ve şeytanlara karşı mücadele ile, yıldızlar gibi nev-i insanı şereflendiren ve tenvir eden on insan-ı kâmil yüzünden o nev'e gelen menfaat ve şeref ve kıymet, elbette, haşarat nev'inden sayılacak derecede süflî ehl-i dalâletin küfre girmesiyle insan nev'ine vereceği zararı hiçe indirip göze göstermediği için, rahmet ve hikmet ve adalet-i İlâhiye, şeytanın vücuduna müsaade edip tasallutlarına meydan vermiş."

"Ey ehl-i iman! Bu müthiş düşmanlarınıza karşı zırhınız, Kur'ân tezgâhında yapılan takvâdır. Ve siperiniz, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Sünnet-i Seniyyesidir. Ve silâhınız, istiâze ve istiğfar ve hıfz-ı İlâhiyeye ilticadır."(1)

Bir fabrikatör bazı işçiler hata edip ürünlerin bazılarına zarar verebilir endişesi ile fabrikayı yapmaktan vazgeçse, fabrikayı yapmaktaki bir çok hayrı ve kazancı terk ettiği için vehham ve divane addedilir. Cüzi bir şerrin gelmemesi için külli hayrı terk etmek külli bir şerdir. Öyle ise kafirlerin kendi iradeleri ile şerre ve ateşe gitmelerini engellemek için varlığı yaratmamak, ya da başka bir surette yaratmak külli bir şer olup, Allah'ın hikmet ve iradesi ile bağdaşmaz. Kafirlerin hatırı için bu kainat düzeninin geri bırakılması makul değildir.

Üniversite imtihanı tembel talebe ile çalışkan talebenin tefrik ve temyizi için tanzim ediliyor. İmtihandaki amaç iki talebe arasındaki farkı göstermek ve her hak sahibine hakkını vermektir. Tembel talebenin zarar görmemesi için imtihan iptal edilse veya okullar kapatılsa, yüzlerce çalışkan talebenin hakkı gasp edilmiş olur. Ebu Cehil'in ateşten kurtulması için Ebu Bekir'i (ra) yetiştiren imtihan ortamını lağvetmek, Ebu Bekirlerin hakkını yok saymaktır ki, Allah'ın sonsuz adaleti böyle bir çirkinliğe ve haksızlığa müsaade etmez. Bu yüzden kainatın yaratılması yaratılmamasına tercih edilmiştir.

Herkesin eşit bir seviyede ve hayırlı bir surette yaratılmasına ihtiyaç yoktur. Zira sayısız melekler o vazifeyi zaten ifa ediyorlar. Allah, kendi iradesi ile iman edip ibadete meyledecek varlıkları yaratmayı murat ediyor ki, insanın yaratılmasındaki en büyük sır ve plan budur. Özgür bir iradenin verilmesi elbette zıddını da içermek zorundadır. Yani insan iman etmeye meylettği gibi, küfre de meyledebilir. İradeyi değerli ve yaratılmaya layık kılan bu ihtimaldir. Bu sebeple Allah iradeyi iki taraflı ve iki yönlü yaratmıştır. Kul kendi kesbi ile Allah'a iman edebileceği gibi, aynı kesbi ile küfre de gidebilir. İşte varlık türleri içinde bu tür özgün ve orijinal bir İlâhi projedir. Allah bu tarz bir varlığı murat etmiştir ki, bazı bozuk karakterlerin bu planı geri çevirmesi kabil değildir. Yani Allah kafirlerin haksız hatırı için bu özgün ve orijinal planını terk etmez.

Allah, hayrın derece ve mertebelerini kullarına iyi kavratmak için onun zıttı olan şerleri de yaratmıştır. Zira mutlak olan bir şeyin hakiki bir zıddı olamayacağı için, mevhum ve farazi zıtlara ihtiyaç vardır. Kafirlerin küfrü ve çirkin halleri, hayrın karşısında meratip ve derecelerini anlamakta yardımcı olan farazi ve vehmi hatlardır. Kafirlerin dünyanın imarı için yaratılmasındaki en önemli pay bu kıyastır. Allah insanları yaratırken onları böyle bir hizmet ve vazifeye zorlamamıştır, onlar kendi özgür iradesi ile bu yolu seçmişlerdir. Ve sonunda da hak ettikleri yere, yani cehenneme gireceklerdir.

Üstad Hazretleri bu manaya şu ibareler ile işaret ediyor:

"İşte, muzır kâfirler ve kâfirlerin yolunda giden sefipler, Cenâb-ı Hakkın hayvânâtından bir nevi habislerdir ki, Fâtır-ı Hakîm onları dünyanın imâreti için halk etmiştir. Mü'min ibâdına ettiği nimetlerin derecelerini bildirmek için, onları bir vâhid-i kıyasî yapıp, âkıbetinde, müstehak oldukları Cehenneme teslim eder."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, On Üçüncü Lem'a.](#)

(2) bk. [a.g.e., On Yedinci Lem'a.](#)